

A Pécsi Tudományegyetem Földtani Tanszékének munkatársai tartottak beszámolót a Bakonyi Természettudományi Múzeumban a múzeum Baráti Körének szervezésében az ötödik Nemzetközi Mamut Konferenciáról, amelyet Franciaországban rendeztek meg. A tudományos találkozón Zirc is megjelent: *Katona Lajos Tamás*, a BTM fiatal geológusa tagja volt a konferencián résztvevő magyar csapatnak, csajági mamutleletei pedig – amelyek jelenleg a természettudományi múzeum állandó kiállításában tekinthetők meg – helyet kaptak az új felfedezések szekciójában. A hely szelleme megvolt: a tudományos előadást abban a teremben hallgathattuk, ahol először ki volt állítva Tonna és Mázsa. A kutatók bemutatták azt a csonttérképet ábrázoló óriásplakátot, amely szintén megjárta a konferenciát.

Dr. Kutasi Csaba, a baráti kör vezetőjének köszöntőjét követően *dr. Varga Gábor* vezette fel az előadást, aki elmondta: a konferencia helyszínén minden a mamutokról szólt. Papírhajtogatással még a gyerekek is az ősi állatokat formázták meg. Arról is gondoskodott, hogy ne csak a tudományhoz legyen étvágyuk a jelenlévőknek: a kétnapos út gasztronómiai vonatkozásainak fényképes illusztrálásával adta meg az alaphangot – estéhez közeledvén – a vacsorához. *Dr. Kovács János* a magyarországi mamutkutatással kapcsolatban azt mondta: több mint négyszáz leletről beszélhetünk, de világszerte ezek kevésbé ismertek, aminek az okára is rávilágított: a hazai tudósok csak a saját anyanyelvükön publikálták az új felfedezéseket, külföldre nem juttatták el ezek hírét. Ebből következik – amit az előadó szomorúnak nevezett –, hogy hazánk fehér folt a mamut-kutatásban nemzetközi viszonylatban. A csajági leletekkel kapcsolatban a fiatal jelzőt több ízben is használhatjuk:

- az egyik legújabb feltárásról van szó,
- az időszámítás szerint Magyarország legfiatalabb mamutjainak tetemét találták meg, amelyek 16-17 ezer évvel ezelőtt éltek a Földön,
- az ősellatok fiatal korukban múltak ki: a nagyobb húszas éveit taposta, a kisebb 6-7 éves volt.

Pusztulásuk okáról csak elképzelések vannak: a tudósok balesetre gyanakodnak, figyelembe véve a mamutok életkorát, és azt, hogy sem emberi behatás, sem ragadozók nyomait nem találták meg a földi maradványon. *Dr. Kovács János* szerint egyszerű magyarázat is lehetséges erre: a kisebbik mamut gyerekes tudatlansággal belegázolt egy nagy pocsolóba, s nem tudott onnan kijönni, míg az anyamamut – bár a származási viszony szintén nem bizonyított – a mentésére sietett, s mindketten ott veszték a sárban. *Katona Lajos Tamás*, a csajági ásatás vezetője – aki a Múzeumok Őszi Fesztiválja rendezvénysorozatán a jégkorszaki kiállítás kulisszatitkait is megosztotta az érdeklődőkkel – a betemetődés gyorsaságáról beszélt: erre abból is lehet következtetni, hogy a legfelső csontokat egészen meredek helyzetben fedezték fel. Hozzátette: kavicsokat ugyan nem találtak, de elképzelhető, hogy a feltárási helye, a völgy egy pataknak vagy folyónak a medre volt. Márpedig ezek a földtani képződmények nagyobb csapadékmennyiség esetén gyorsan betemetődnek. *Dr. Kovács János* szerint ez a folyamat pár év alatt végbemehetett, és felhívta a figyelmet a lelet egyediségére: olyan csontok (pl.: szegy) is előkerültek, amelyek nagyon ritkák világszerte. A pécsi kutató helyére tette azt a téves genealógiai nézetet is, mely szerint a mamutok leszármazottjai az afrikai elefántok. Úgy fogalmazott: bár az állatfaj habitusából, morfológiájából lehet erre következtetni, a legújabb DNS-kutatások – amelyek a kilencvenes években kezdődtek, s azóta többször pontosították őket – azt igazolják, hogy az indiai ormányos őse a mamut. A tudományban ez a jelenleg elfogadott elmélet – tette hozzá. Gondolván az egészen fiatal érdeklődőkre, két animációs mamutfigurát is kivetített a vászonra. Ezzel kapcsolatban azt mondta: egyre több hollywoodi produkcióban kapnak szerepet az ősellatok, és bár a készítőik sok esetben kikérik a tudósok véleményét, nagyon sok valótlanosságot tartalmaznak ezek a mesefilmek.

Az előadást a természettudományi múzeum munkatársának öléből végighallgató kisfiút azonban nem biztos, hogy sikerült meggyőzni: ő valószínűleg még Manfrédban és Manny-ben hisz, nem Tonnában és Mázsában.

A mamutokra jellemző főbb tulajdonságok gyakoriság és ritkaság összefüggésében:

	Leggyakrabban	Ritkábban
Élőhely	Legelő	Kisebb-nagyobb erdőfoltok
Szín	Vöröses barna	Sárgás fehér
Ősember (használat)	Csont (sátordíszítő elem), bunda	Húsfogyasztás

Az őszállatok időszakát éljük Zircen. A franciaországi mamutkonferenciáról több mint egy órás előadást hallhattunk. Nemcsak a kutatók érkeztek Pécsről: innen tért haza az Egzotikus ősmaradványok című vándorkiállítás, amelyet tavaly, a Múzeumok Őszi Fesztiválján mutatott be a Bakonyi Természettudományi Múzeum. A szervezők idén sem maradtak adósak a látványossággal: az őszi éjszakán kivilágították az apátsági épület lépcsőházában elhelyezett rinocérosz tárlóját

A két, Csajágról származó zirci mamutról már külföldön is tudnak. Csak pusztulásuk körülménye nem ismert. Pocsolyába ragadtak?

Kelemen Gábor